

BOCCACCIO-NOVELLÁK SZÉKI ADAPTÁCIÓI

Győri Klárának, akármilyen önálló „eretnek” szellem – ismerve a széki etikát – nem lett volna mersze azoknak a nagyon is, olykor a pornográfiát súroló tréfáknak az elmondására, ha nem olvassa már fiatal korában a Boccaccio-novellákat. (Ennek külön története van: bátyja a század elején mint tisztí szolga elcsente tiszt urától a Boccaccio-kötetet, így került a Győriék házába.)

Ha az alkotó Győri Kláráról kívánunk szólni, nem hagyhatjuk ki azokat a Boccacciótól olvasott, és a széki leány- és asszonyfonó közössége számára adaptált változatokat, melyek két szempontból is tanulságosak. Először azért, mert kiderült, hogy a teljes Boccaccio-kötetből olvasott elbeszélések közül melyek voltak azok, amelyek alkalmasnak tűntek arra, hogy a széki asszony-hallgatóság számára közölhesse. Aztán érdemes azt is elemezni: ezek a novellák mi által váltak alkalmassá arra, hogy a széki repertoárban megmaradjanak. Hiszen e kérdések megválaszolása egyben arra is utalt: a hallgatóközösség elvárásai is hozzájárulnak ahhoz, hogy egyes témák elfogadtassanak, mások meg visszautasíttassanak. Hiszen ez utóbbi a népi szemléletről, befogadókészségről is árulkodik.

Ezt a témát igen részletesen *Táltos és Pegazus* (1993) című munkámban fejtettem ki, melynek fontosabb részleteit itt is szeretném közzétenni. Ezt a *Boccaccio-novellák széki adaptációi* című fejezetemben elemeztem. Ebből hoznék –vázlatosan – bizonyos részleteket.

A széki Filep Istvánné Győri Klára először 10–11 éves kislány korában hallott néhány Boccaccio-novellát, 1910 táján. Apja, Győri Mihály, meseként mondta el őket a gyermekeknek, éspedig azokat, amelyekben nem talált semmi „kivetnivalót”. Adatközlőnk néhány év múlva maga is hozzájutott a Boccaccio-kötethez, és elolvasta – állítása szerint – mind a száz novellát. 1918 táján kezdte el maga is mesélni őket az asszonyfonóban, majd 1920-tól, több mint negyven éven át a felszegi leányfonóban. Feltevésünk szerint az 1910-ben Brassóban megjelent teljes kiadású Boccaccio-kötetről van szó. Adatközlőnk szerint bátyja abban az évben

hozta haza a könyvet egy brassói tisztól, akinél tisztiszolga volt. A mesemondó forrásául szolgáló Boccaccio-novellák különböző sorsra jutottak a széki népköltészetben. Egyesek szürke, vázszerű torzókká silányultak, mások bekerültek a széki népköltészet áramkörébe.

Vessük egybe most a széki változatokat a forrásul szolgáló Boccaccio-novellákkal. Az áttekinthetőség miatt a népi változatokat a folklorizáció szempontjából szintekre osztottam. Eszerint az 1., 2., 3. variánst a folklorizáción kívül rekedtnek minősítettem, mivel torzóként maradtak fenn. A folklorizációban viszont I. és II. szintet különböztettem meg aszerint, hogy a mesemondó által alkotott egyéni változat mennyire viseli magán a népköltészet jegeit.

Sorszám	Cím	A folklorizáció szintje	Műfaj	Boccaccio-novella
1.	Az aranyserleg	nem folklorizálódott	torzó	IV. nap nov. 1.
2.	A bazsalikom		torzó	IV. nap nov. 5.
3.	Rosztat álmodtam		torzó	IV. nap nov. 6.
4.	A takácsné	I. szint	novellamese	IV. nap nov. 8.
5.	Gellért napja		tréfás mese	VII. nap nov. 2.
6.	Papot szeretett		tréfás mese	VII. nap nov. 5.
7.	Giliztaúzás		tréfás mese	VII. nap nov. 3.
8.	Istenemre, megtalálom		tréfás mese	VII. nap nov. 6.
9.	A fülemile		tréfás mese	V. nap nov. 4.
10.	Márton		tréfás mese	III. nap nov. 1.
11.	A pap gatyája		tréfás mese	IX. nap nov. 2.
12.	Nem akar bűtülni		tréfás mese	II. nap nov. 10.

13.	Alibek		tréfás mese	III. nap nov. 10.
14.	Megborjázott csizmadia		tréfa	IX. nap nov. 3.
15.	A részeg ember felesége	II. szint	tréfa	VII. nap nov. 4.
16.	A türelmes feleség		novellamese	X. nap nov. 10.
17.	Az eltaszított feleség		novellamese	III. nap. nov. 9.

Változatok a beilleszkedésre

a) Táblázatunk első három változatát a folklorizáción kívül rekedtnek minősítettem, mivel csődöt mondott a mesemondó ama kísérlete, hogy elbeszélés-készletébe illessze őket. Ugyanis hallgatósága visszautasította ezeket. Így maradtak vázlatos, néhány szavas elbeszélés-töredékek. Vizsgáljuk meg: miért nem állták ki ezek az elbeszélések a szelekció próbáját. Legelső és szembetűnő észrevételünk: a történetek rendkívül tragikus kimenetelűek. Témájuk azonos: a fiatalok a szülők kegyetlenségének áldozataivá válnak.

Kérdésemre: „Miért maradtak ez elbeszélések vázlatosak?” – Győri Klára így válaszolt: „Alig meséltem el kétszer-háromszor, mert megbotránkoztak rajta, mivel annyi furcsaság volt bennük, amitől még meg is irítottak.” Figyeljük meg, miről is szól például az *Aranyserleg* című novella. Tancredi, Salerno fejedelme megöli leányának szerelmesét, s annak szívét aranyserlegben elküldi leányának, ki is méregitalt önt arra, s az italt megissza, ekképpen meghal. A másik két novella is hasonló borzalomról, kegyetlenségről számol be.

b) Győri Klára repertoárjában több olyan igaztörténet, elbeszélés is szerepel (l. a *Paraszt dekameron* több darabját), melyekben a be nem teljesült szerelem vagy az egymástól elszakított szerelmesek drámája bontakozik ki. Egyik történetben például apja szerelmeséről beszél, aki más-hoz megy férjhez, sőt gyermekei is lesznek, mégis valósággal elsorvad bánatában. E téma tehát nem alkalmatlan arra, hogy bekerüljön a népi





próza készletébe. A folklorizáción kívül rekedés okát tehát másutt kell keresnünk. Hogy miért maradtak ezek az elbeszélések olyan vázlatosak? Győri Klárát idézem újra: „...mivel annyi furcsaság volt bennük, még meg is irtóztak tőle. A levágott fejet cserépbe teszik, aztán fődöt rá, meg bazsalikomot belé...” (2. változat) „Aztán az a másik is az aranyserleggel, az is borzasztotta őket, mert itt is az apa kivágta a szerető szívét, s a leány mérget ivott róla...” (1. változat)

Önkéntelenül is felvetődik a kérdés: vajon csupán ezek a borzalmas elemek riasztották volna el a hallgatót attól, hogy ezeket a Boccaccio-adaptációkat elfogadja? Talán magunkévá tehetjük a feltevést, hogy a népi tudat viszolyog a szerelem, általában az indulatok ilyen féktelen fellángolásától. Érdekházasság miatti csendes dráma bizonyára lappanghat a lélek mélyén, de a köztudat – mint megvetendőt és alávalót – megbélyegzi, kiveti magából az ilyen féktelenül gonosz attitűdöt. A fiatalok drámája, akik nem lehetnek egymáséi, eltörpül a mellett a magasabbrendű érdekeltségként felfogott eszme mellett, miszerint a lét alapja és értelme – s egyben célja – a család, a jövő továbbépülése.

c) Rokon témáknak minősíthetők azok az elbeszélések, melyek a táblázatban a 4–24. számokat képviselik. Ezek jó része bekerült a *Paraszt dekameron*, illetve az *Újabb paraszt dekameron* darabjai közé. Nézzünk hát néhány jelzésértékű példát:

A *Paraszt dekameron*ba a táblázat szerinti 17. darab, *A részeg ember felesége* (115.) került be. Több Boccaccio-adaptáció került be az *Újabb paraszt dekameron*ba. Íme: *Papot szeretett* (72.), *Márton* (77.), *A pap gatyája* (85.), *A fülemüle* (97.), *Nem akar bűtülni* (99.), *Alibek* (120.).

A csalfa szerelmesek témája

Hadd emlékeztessenek: amikor a mesemondó Győri Klárát afelől faggattam, miért nem mesélnék a fonóban tündérmeséket, lekicsinylését így fejezte ki: „Már nem hisszük, hogy úgy volt...” Majd hozzátette: „Átmentünk valami regényesebbe, amit inkább hihetünk... meg aztán azt szeretik, amiben sok huncutkodás, összebúvás van.” Boccaccio témái közül éppen az élvágó asszonyok témája az, amely kitűnően szol-

gálhatta a „huncutkodást, összebúvást”. Ha tehát az alábbiakban olyan Boccaccio-novellák széki változatairól szólunk, amelyeknek ez a témája, feltétlenül tekintetbe kell vennünk ez utóbbi fontos igényt. De szem előtt kell tartanunk azt is, hogy Kali néni mesemondói pályafutását az asszonyfonóban kezdte. Fontos szempont: az asszonyok magukra maradva leplezetlenül kompenzálják magukat saját elrontott házasságukért (hiszen mesemondónk fiatalkorában a szerelem nem játszott szerepet, rendszerint a szülők tervezték a házasságot!), másfelől pedig a kielégítetlen asszonyi vágyak bátrabban fogalmazódnak meg. Amikor tehát olyan asszonyokról hallottak, akik élvezték a szerelem tiltott gyümölcsét, saját tiltott vágyaikat élték ki.

Ezek már Boccacciónál is vidám kimenetelű novellák, gyilkos szatírái a korabeli erkölcsnek, az álszentségnek és a képmutatásnak, de egyben vaskos népi tréfák. A széki repertoárban a szatirikus él elmarad, a tréfa célpontja, persze cseppet sem szatirikus éllel, a csalafinta és élni vágyó asszony. Nem lehetetlen, hogy azonos témák a férfi mesélők száján más sorsra jutnak, hiszen miként az elemzések során láthattuk, tolmácsolásukban nagy szerep jut hozzáállásuknak, kommentárjaiknak, indoklásaiknak stb. Kali néni ajakán ezek mind „asszonypártoló” tréfák, tegyük hozzá: Boccaccio szellemében.

A csalafinta asszony témája (5., 6., 7. változat) különösen az asszonyok körében volt igen kedvelt, akik szívesen kacagtak a pórul járt férjen. Adatközlőnk repertoárjából húsz igaztörténetet jegyeztem fel, amelyek széki asszonyokról s pórul járt széki férjekről mesélnek mulattató történeteket. Az élvvágyó nőknél (9., 10., 11., 12. és 13. változat) is szívesen kuncog nemcsak a széki asszony és leány, de a legény is, míg az előbbi téma főleg az asszonyfonókban, utóbbi a leányfonókban is nagy tetszésre talált. Ezek a széki mesekincsbe plántálódva azonban lényegesen változtak.

Összegezve az olvasmányélményt jelentő Boccaccio-novellák és a széki repertoár változatai között fennálló lényeges különbségeket, a következőket mondhatjuk.

a) Elmaradt a cselekmény novellisztikus bonyolítása, a részletezés, a kiterő. Csupán az egyszálú cselekmény mozzanatai maradtak meg. Ezek is leegyszerűsítve.





b) Az eredeti Boccaccio-novellából hagyományos tréfás mese lett, amelyben az egyszálú cselekmény tömören és kitérők nélkül halad a tréfás mesei csattanó felé. Ugyancsak a tréfás mesének megfelelően, gyakori párbeszéddek tömörítik a mesét.

c) Legfontosabb változáson maguk a szereplők estek át. A Boccaccio-novellák olasz városi polgárai, polgárasszonyai, kisasszonyai, nemesurai (akik személyéről, vagyoni állapotáról, baráti köréről, szomszédságáról stb. a nagy novellaíró részletesen beszámol, hiszen ez is a novellisztikus ábrázolás fontos eszköze), mindinkább parasztasszonyokká, menyecskékké, parasztlegényekké és -lányokká alakulnak. Kali néni meséiben a hősöknek ritkán van nevük. A mesemondó Boccaccio Massettóját Mártonra változtatja (10. változat). A többi szereplő pap, kőműves, napszámos vagy csak „szegény ember”, akiknek a felesége fon, hogy jobban megéljenek.

A mesehallgató közösség is szerephez jut ebben az átalakító munkában, nemcsak úgy, hogy igényelte, értette ezeket a meséket, hanem azáltal is, hogy a tapasztalt mesemondó lereagálta az egyes darabok elmesélésével elért hatást, és minden újabb alkalommal a közösség ízlése, tetszése szerint mondta el újra és újra. Amikor a közösség szerepét hangsúlyozzuk, ugyanakkor mesemondónkat is dicsérjük, aki kiválóan megfelelt a közösség kívánalmainak, és a műfajilag elűtő darabokat úgy tudta továbbadni, hogy azok beleágyazódhattak a hagyományos repertoárba. Az ilyen mesemondó bármit mesél is, mindent a hagyomány szellemében mond el.

Áttételeesség a népivé válásban

A következőkben azokkal a mesetémákkal foglalkozunk, amelyek elérték a folklorizáció II. szintjét. Ezek részben tréfás mesévé – *A részeg ember felesége* (15.) –, részben pedig novellamesévé váltak – *A türelmes feleség* (16.) és *Az eltaszított feleség* (17.) –. Mindhárom teljes értékű darabja a széki repertoárnak, semmi idegen jegyet nem visel magán, és átplántálódott a mesemondó repertoárjába.

Milyen tényezők segítették elő ezt?

a) Nem vitás, a teljes népvivé válásban elsőrendű szerepet játszott, hogy a mesemondót már nem kötötte írásbeli szöveg, a Boccaccio-hatás áttételesen jelentkezik. Hogy a mesemondó e darabokat nem tekinthette olvasmányélményeknek, bizonyítja, hogy ezeket a gyűjtés legelején mondta el (1958-ban), a hallott mesék között. Mikor gyűjtés közben ráismertem e mesékben Boccaccióra, figyelmeztettem: elhallgatta eredetüket. Erre azt válaszolta: „Ezeket édesapámtól hallottam.” Arra a kérdésemre, hogy amikor később olvasta a novellákat, megtalálta-e egyben saját meséi eredetét is, azt felelte: „igen, rájöttem, hogy azok Boccaccióból valók, de azért az enyim mégis olyan más volt, s én csakis úgy meséltem el, ahogy apámtól hallottam”.

Íme, mit jelent az, ha a mesemondót nem zavarja olvasott szöveg. Közismert, hogy még a legalkotóbb típusú mesemondóknál is bizonyos gátlást okoz az írás, amit csak egyesek tudnak leküzdeni. A szóbeliségben törvényszerű, hogy a mesemondó már a hallás pillanatában a maga módján fogadja be a hallottakat, s mert a szó elrepül, a továbbmesélésnél mind több és több saját jegyet ad hozzá. Ebben az emlékezés hézagossága és a pótlásra irányuló törekvés éppen úgy szerepet kap, mint a hasonlóság vagy ellentéteken alapuló asszociációs tendencia.

Paraszti „boccacciók”

Elsőként említjük *A részeg ember felesége* című tréfás elbeszélést (15.), amely majdnem hú mása Boccaccio VII. napi 4. novellájának, mégis a legtokéletesebb széki mesének és a mesemondó egyik legsikerültebb darabjának mondhatjuk.

Ennek több oka is van.

a) A téma egészében és egyes részleteiben is valóságos paraszti élet-helyzet-lehetőségeket tartalmaz. Gondoljunk a szinte tréfás mesei (és nem novellisztikus!) miliőre. A cselekmény és bonyodalom egy akármilyen (de inkább paraszti) családban zajlik, és nincs bizonyos korhoz kötve: bármikor megtörténhet. A tolmácsolásban pedig egészséges népi humor és látásmód érvényesül.



Miről is van szó? Íme a Boccaccio-féle tartalmi kivonat. Tofano egy éjszaka kizárja a házból a feleségét, ki is mivel semmi rimánkodás árán nem tud bejutni, úgy tesz, mintha a kútba vetné magát, de csak egy követ dob bele. Tofano kijön a házból és odaszalad, mire az asszony besurran a házba, kizárja az urát, és nagy nyelveléssel lepocskondiázza. Miként a vázlatból is kitűnik, a hallgató ezt a történetet időhöz nem kötött paraszti élethelyzetnek foghatja fel. Boccaccio hősének neve van ugyan – Tofano –, de más egyebet nem tudunk róla.

S hogy mennyire nem érezhette idegennek a témát a mesemondók (s az apja sem, mert úgyszólván semmit sem változtatott rajta), azt fényesen illusztrálja az a tény, hogy Kali néni *Kiszáradt az én örömöm zöld fája* című visszaemlékezésében egy majdnem azonos esetet ír le, mintha vele történt volna meg. Persze az előzmények mások, és saját magáról lévén szó, az asszonyi csapodárságot sem vállalja. Férje „oktalan” féltékenységének ecsetelésére viszont annál kevésbé sajnálja a szót. Átment a szomszédba (férje tudtával), hogy felfűzzön valami gyöngyöt, amit a kisebbik leánya szétszórt. Későre járt az idő, mire hazaért, és a férje nem engedte be, hanem szinte ugyanazokkal a szavakkal szidalmazta, amelyekkel Boccaccio vagy a széki mesebeli férj az asszonyát. Csak persze a vég más: Kali néni kénytelen hazamenni az apjához, az ügyes kúthistória már nem sikeredik, ezért a happy end is elmarad.

b) A mesemondó szabadon, gátlásmentesen csillogtatja meg alkotó-, improvizáló képességét. Hagyományos mesei fordulatokat használ, hagyományos módon beszélteti alakjait, tehetségének és személyiségének megfelelő ajándékozó kedvvel színezi ki a helyzeteket. Milyen részletesen kidolgozott például a részegség motívuma! Ugyancsak a férfi és nő szócsatája: az asszony családfintasága, aki mézes-mázos szavakkal akarja rávenni férjét az ivásra; több esetben megismétlődő kísérlete, hogy férjét berúgassa. A mesemondó a részegség motívumát tovább élezi, színezi. A férj – ez már nincs benne az eredeti Boccaccio novellában! – bezáratja magát egész napra a templomba, hogy éber maradjon. (Ebben Petőfi *A helység kalapácsa* motívumára ismerünk.) Milyen realisztikusan részletező annak leírása, hogy megjátssza a részegét. Ráérős szóbőséggel mutatja be az asszony és a férfi ravaszságát, hogy a másikat kijátssza. A rokonok, a szomszédok csődülete a veszekedő házaspár körül ízig-vérig falusi életkép.

„Egy asszonynak a férje nagyon részeges volt. Ha elment reggel, csak este került haza jó részegen. De olyan áldott, jó felesége volt, hogy ezért soha nem haragudott, sőt elővette az otthon tartott kicsi jó mézes pálinkáját, s még abból is kínálgatta. Az ember meg szégyenkezve ment, botladozott haza: – Ej, kicsi feleség, részeg vagyok!

Azt mondja a feleség reá: – Nem baj, lelkem, az a miénk, amit megesszünk, megiszunk! Fogja kend, lelkem, még az üveg, igyék kend még!

Jó kedvet mutatott neki.”

Már az előzőkből is megfigyelhetjük a finom iróniát, ahogyan az asszony csalafintaságát kommentálja: „áldott jó feleség”, aki még külön kínálgatja a férjét a jó „mézes pálinkából”. Azután rátér az asszony igazi indokának megismertetésére. De itt is gunyoros: maga megy el a legényekhez, hogy „már még ne is fáradjon el a szegény legény odáig”.

A következő szemelvényben a jóízű és életes párbeszédet leshetjük meg. Valódi életkép ez is: „Áldott jó Isten, el van veszve. Reájöttek a csínjára, reájöttek az ő turpisságára! Há most mit tudjon csinálni? Beszölt csendesesen, hogy: – Hallja kend, nyissa ki kend az ajtót! – Eridj, menj, disznó, hol eddig jártál! – Nyissa kend ki, mert csak a szomszédban voltam. Nyissa kend ki az ajtót. – Nem nyitom biz én! Alig várom a reggelt, hogy elmenjek apádhhoz, hogy megmondjam, hogy milyen drága leányt növelt. – Nyissa kend ki az ajtót, mert itt a kút, éppen itt előttem, az udvaron, s beleugrok, s csak kendet zárják el, hogy kend lökött beléje. – Nem bánom én, csinálj, amit akarsz. Ide be nem jössz, ha így tettél velem.”

Ugyanakkor meg kell csodálnunk azt a leplezetlen és nyílt hozzáállást, ahogyan a csapodár asszonyt felmenti, s jóízűen nevet a felsült férjen. Ez a teljesen Boccaccio szellemében való happy end tetszik mesemondónknak, aki – miként erre már rámutattam – az asszonnyal való teljes együttérés jegyében immár nem Boccaccio, de önmaga vélekedését mondja ki.

„A nagy kiabálásra előjönnek a szomszédok: – Mit csinál kend? Menjen kend be, feküdjék le, s aludja ki kend a részegségét. – Hát én bizony egy cseppet sem vagyok részeg!... – Reggel felé már elment a hír az asszony szüleihez, fiútestvéreihez... Nekifogtak, úgy elpáholták a felesége testvérei, úgy megpuhult, hogy azután lehetett tőle biza akár bú, akár bá, mert ő a világon semmire nem szólott. Menni hagyott mindent, hogy nehogy még kikapjon. Itt a vége.”



A sokat forgatott téma

a) A *türelmes feleség* című szép novellamese, amely az *Aranyhajú gyermekek* (BN 707) típus elnovellásodott, racionálissá, beleérővé formált típusa. Témája: magas rangú úr szegény lányt vesz el, akinek egyetlen erénye a türelem. A grófi férj kegyetlen próbát állat ki a feleségével: gyermekeit egymás után elviteti, mintha megöletné, majd sok év múlva az asszonyt azzal űzi el, hogy elválik, s más feleséget vesz. Valójában saját lányát hozatja el. Amikor a feleség ezt a próbát is kiállotta, akkor következik be a megnyugtató happy end.

Ez a téma nem tartalmaz bonyolult cselekményt, hanem olyan konfliktust, amelyben a rangos és gőgös férfi teljes kiszolgáltatottságban tartja az asszonyt, aki amellet, hogy feleség, még szegény is. Ez nem tűn-



Tisztaszoba, asszonyokkal. Szabó Tamás felvétele, 1980

hetett idegenszerűnek a mesemondó számára, és lehetőséget adott egy akármilyen férfiú–női konfliktusra, amelyben az asszonyi kiszolgáltatottság szinte az abszurdumig fokozott.

Amikor például az első leánygyermek megszületik, „a gróf elkezd hánykolódni a felesége előtt: – Erősen haragusznak a kollégáim, mert leánygyermek. Ez nem jó jel! Ez nem vall tiszta fehérrépre. Először fiúgyermek kellett volna szülessen, az legyen az elsőszülött. Az érdemli meg a jogot mindenben.

S zsörtölődik, hogy mért leánygyermek. Az új asszony csak hallgatja, csak sóhajtozik, hallgatja. Mit csináljon? Ezt adta az Isten nekije...

Akkor megyen szépen, megszoztatja a kicsi leányt, megmosdatja, megcsókolgatja, a szolgálja karjára teszi, és ezt mondja: – Tegyen úgy velem, mint a magáéval. – Könnyeivel megsiratja, s útnak eresztette.”



Kislány és férfi, viseletben. Szabó Tamás felvétele, 1980





Az egész mese eszmeisége – a nő végtelen szenvedések és türelem árán nyeri el ismét boldogságát – beleillik a még közelmúltban is uralkodó helyzetbe, miszerint az asszony teljesen ki van szolgáltatva a férjének. Mesemondónk ezt érezte bele a mesébe, s ezt fejezte ki. Visszaemlékezéseiben többször is utal arra, hogy az asszony megalázottsága és kiszolgáltatottsága szinte sorsszerű: „Széken ősidóktól fogva a férfi az első” – mondja, a nő csak a férfi után mehet. Számtalan olyan tipologizálhatatlan tréfája van, amelyben az asszony legfőbb erénye, hogy dolgozik, de csak titokban ehetsz, hogy a „jó híret” fenntartsa.

b) A sikeres adaptációnak másik példája az *Alibek* című tréfa (*Újabb paraszt dekameron*, 120.). Kali néni megőrizte a „hős” nevét. Itt arról van szó, hogy az ártatlan és a „szerelemben járatlan” leányt egy fiatal pap ravasz-sággal „tanítja meg”, hogyan lehet „remete életet élni, a bűnt kiűzni, az ördögöt a pokolba küldeni”. S az ártatlan leány boldog, mert a fiatal pap a naiv leánykát gyakran megszabadítja azáltal, hogy az ördögöt – a férfi nemi szervét – a leányka képviselte „pokolba” küldték. A tréfa így végződik: a leányka – apja halála után – sem kívánja az „ördögűző szent életet” megszüntetni, ám rokona „megnyugtítja”: „Gyere csak, fiam, haza, olyan ügyes legény vár tégedet, s szívesen elvesz. Te légy nyugodt, nem lesz hiány a »bebörtönözéssel«. S folytathatod tovább ezt az üdvös életet!”